

Bachelorgradsoppgave

Hvordan kan uteskole være med å utvikle de grunnleggende ferdighetene?

How can outdoor education help to develop the basic skills?

Av: Maren Melhus Gylland

GLB360

Bachelorgradsoppgave i
Grunnskolelærerutdanning 1.-7.trinn

Avdeling for lærerutdanning
Høgskolen i Nord-Trøndelag 2014

HINT

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter(e): Maren Melhus Gylland

Norsk tittel: Hvordan kan uteskole være med å utvikle de grunnleggende ferdighetene?

Engelsk tittel: How can outdoor education help to deveope the basic skills?

Studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 1.-7.trinn

Emnekode og navn: GLB 360 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 22.05.14

**Maren Melhus Gylland
underskrift**

Forord

Temaene og aktivitetene som jeg selv husker best fra barneskolen, er de vi har jobbet med på andre læringsarenaer enn i klasserommet. Det at vi kunne ta med oss regningen ut og regne med målestokk i større skala enn det man kunne få til i klasserommet. Når man tar med formlene fra matematikkboka ut, bruker de praktisk og knytter de opp mot hverdagslivet. Hva er vel ikke mer morsomt enn å se elever gjøre egne oppdagelser og se at «lysene går opp» for de? Det å ta med elevene ut og gi de erfaringer som de ikke glemmer er en av gledene med å være lærer. I tillegg til lærerutdanningen har jeg valgt å ta faget: *Uteområdet som læringsarena*, slik at jeg er bedre rustet selv når jeg skal ut i livet som lærer. Det er fint å få litt inspirasjon på et slikt tema og se muligheter som finnes. Dette tror jeg vil være med å hjelpe og utvikle meg som lærer.

Takk til veileder Tove Anita og Hans Petter for god veiledning og tanker underveis i prosessen. Dere har gitt meg mye å tenke på og reflektere over i tiden med bachelorarbeid.

Sammendrag

Bakgrunnen for denne oppgaven var å finne ut om uteskole kan være med å utvikle de grunnleggende ferdighetene til elever. Jeg har selv bestandig selv syntes at jeg lærer best på alternative læringsarenaer. Så jeg ville finne ut om man kan bruke uteskole for å lære lesing, skriving, regning, muntlighet og digitale ferdigheter. Jeg valgte å bruke observasjon av noen elever og å intervju en lærer. Gjennom teori, observasjoner og intervju har jeg funnet ut at uteskolen kan være et godt redskap for å utvikle de grunnleggende ferdighetene hos elevene. Uteskolen kan være en døråpner inn i fag og ulike tema, og uteskole kan være et etterarbeid etter at man har jobbet med et tema på skolen. Etterarbeidet kan være så mye, men i store deler av etterarbeidet får elevene brukt de grunnleggende ferdighetene. Elevene får mer «kjøtt på beina» på uteskole, de får kanskje fremstilt teorien på en litt annen og utfyllende måte enn når de jobber med det på skolen.

Denne oppgaven har vist at i mye av det man jobber med kommer de grunnleggende ferdighetene frem. Det er ikke alltid vi tenker over at vi bruker disse ferdighetene når vi gjør det. De grunnleggende ferdighetene er med oss over alt i dagliglivet og vi ser hvor viktig det er at elevene kan bruke de grunnleggende ferdighetene opp mot hverdagslivet og ikke bare i skolesammenheng.

«Hva vi ønsker å se, er barnet på jakt etter kunnskap, og ikke kunnskapen på jakt etter barnet.»

- Johann Heinrich Pestalozzi

Innholdsfortegnelse

Forord.....	
Sammendrag	
1. Innledning	1
1.1 Tema.....	1
1.2 Problemstilling.....	1
1.3 Avgrensning.....	1
2. Teori.....	2
2.1 Uteskole	2
2.2 Grunnleggende ferdigheter	4
2.2.1 Å kunne uttrykke seg muntlig	5
2.2.2 Å kunne uttrykke seg skriftlig.....	5
2.2.3 Å kunne lese.....	5
2.2.4 Å kunne regne.....	6
2.2.5 Å kunne bruke digitale verktøy	6
2.3 Læring	6
2.3.1 Hva er læring?	7
2.3.2 John Dewey og «Learning by doing»	7
3. METODE	8
3.1 Utvalg	8
3.2 Observasjon.....	9
3.3 Intervju.....	10
3.4 Forforståelse	10
3.5 Analyse	10
3.6 Etske betraktninger	10
4. Resultat	11
4.1 Muntlighet	11
4.2 Lesing	13
4.3 Regning.....	14
5. Drøfting	15
5.1. Uteskole som supplement til utvikling av grunnleggende ferdigheter	17
5.2 Uteskole og etterarbeid	17
5.3 Metodekritikk.....	19
5.4 Videre forskning	19
5.5 Konklusjon og pedagogiske konsekvenser	20
6. Litteraturliste	21
Vedlegg 1.....	23

1. Innledning

1.1 Tema

I denne oppgaven har jeg valgt å ta for meg temaene uteskole og grunnleggende ferdigheter. Uteskole er ett begrep som blir brukt i den norske skolen, men det finnes mange ulike syn på hva uteskole er. Lærere, elever og foreldre har ulike oppfattelser av hva uteskole er. Samfunnet har også en oppfattelse av hva uteskole innebærer. Ofte hører man: «det er jo uteskole, de leker jo bare». Ja er det egentlig slik? Er elevene bare ute og leker? Lærer man ingen ting når elevene har uteskole? Hva kan egentlig elevene lære når de har uteskole? Kanskje har mange forventninger om at elevene skal lære analyse av noveller, funksjoner, grafer og engelske verb ute. Men når elevene er på uteskole lærer de mye om f.eks. skogen og om hvordan de skal være sammen med andre. På uteskole kan elevene lese på kart, de kan regne mengde og de kan skrive noveller. Man kan også trene på begrepsforståelse i matematikk ute, ved å bruke pinner til å finne ut hvem som er bredest, tynnest, kortest og lettest. For noen elever kan det være mye lettere å lære dette når de er ute og får brukt kunnskapen til noe som i deres forståelse er fornuftig. De skjønner hvorfor de skal lære det. Alle elever er ulike og de lærer ved ulike metoder. I kunnskapsløftet er det definert fem ferdigheter som utgjør de fem grunnleggende ferdighetene. Disse ferdighetene er forutsetninger for læring og utvikling i skole, arbeid og samfunnsliv. De grunnleggende ferdighetene er avgjørende redskaper for at elevene skal lære i alle fag og de er også en forutsetning for at elevene skal kunne vise sin faglige kompetanse (Utdanningsdirektoratet, 2012, s.5).

1.2 Problemstilling

Formålet mitt med denne oppgaven er å finne ut hvordan vi kan bruke uteskole som et redskap for å utvikle de grunnleggende ferdighetene. Hvordan kan man som lærer legge opp uteskole slik at den er med å styrke elevenes kunnskap og ferdigheter? Problemstillingen min er «*Hvordan kan uteskole være med å utvikle de grunnleggende ferdighetene?*».

1.3 Avgrensning

I denne oppgaven har jeg valgt å se på organisert aktivitet og ikke frilek. De organiserte aktivitetene er aktiviteter som læreren har planlagt.

2. Teori

Ut i fra den problemstillingen jeg har («*hvordan kan uteskole være med å utvikle grunnleggende ferdigheter*»), har jeg valgt å fokusere på teori som er knyttet opp mot problemstillingen. Jeg har valgt å se på hva uteskole er, hvilke grunnleggende ferdigheter har vi, og hva er læring. Under læring har jeg valgt å fokusere på hva læring er og jeg har skrevet om en teoretiker som er veldig sentral i uteskole-pedagogikken. Teoretikere og pedagoger som er sentrale her kan være Piaget, Vygotsky og Dewey. Jeg har valgt å skrive om John Dewey fordi at han står for erfaringspedagogikken og den er veldig sentral i uteskolen.

2.1 Uteskole

Samfunnet som dagens barn vokser opp i er en del forandret enn samfunnet for 10-20 år siden. I dagens samfunn er mange barn opptatt av materielle goder og føler seg avhengige av å ha noe som underholder de til enhver tid. Før var det mer «vanlig» at barna var ute og underholdt seg selv på fritiden. De lekte med det de fant og lagde selv. Barn i dagens samfunn tilbringer mange timer på skolen. Der skal de sitte stille og rolige ved en pult og følge med på hva læreren underviser. For de fleste elevene går det bra å sitte stille og høre på, men denne måten å lære på passer ikke for alle. Noen barn trenger å bruke kroppen for å lære, mens andre kanskje må ta på og føle. Her er vi mennesker svært forskjellige. For disse barna kan kanskje uteskole være en god læringsarena og en fin inngangsport til læring. Arne Nikolaisen Jordet er en person som har forsket mye på uteskole. Han definerer uteskole slik: «uteskole er en måte å arbeide med skolens innhold på hvor elever og lærere bruker nærmiljøet og lokalsamfunnet som ressurs i opplæringen – for å supplere og utfylle klasseromsundervisningen» (Jordet, 2010, s.34). Så tanken som Jordet har rundt uteskole er ikke at man kun skal ha uteskole, men uteskolen skal være med å gi elevene det «lille ekstra» i undervisningen som man ikke har muligheten til å tilføre i klasserommet. Men det er viktig å få frem at uteskole må ikke være at man skal ut i skogen for å ha undervisning. Læringsarenaen kan være på kjøpesentret, posthuset, fabrikker, arbeidsplasser og mye mer (Vingdal & Hollekim, 2001, s.281).

Som tidligere skrevet er barn generelt mindre ute og leker nå enn tidligere. Mange barn tilbringer heller tiden foran en TV eller en PC. Men når elevene på skolen har uteskole, blir elevene i større grad stimulert til egenaktivitet, og elevene får egne oppdagelser, erfaringer og

spørsmål (Vingdal & Hollekim, 2001, s. 287). Elevene lærer å aktivisere seg selv, og de får opplevelser, oppdagelser de kan bygge videre på. Ute i naturen og på andre læringsarenaer står opplevelsene i kø, og så kommer spørsmålene (Vedum, 2001, s.17). Når elever opplever/ser noe de ikke har tilfredsstillende nok kunnskaper om, kommer det spørsmål. De vil lærer mer om dette. Det elevene opplever på uteskole kan være utgangspunkt for temaarbeid og prosjekter (Vingdal & Hollekim, 2001, s.287). Det finnes utallige muligheter å jobbe på. Når elevene får jobbet med dette senere får de bearbeidet det de har sett/hørt, og en bearbeidet opplevelse gir erfaringer (Vingdal & Hollekim, 2001, s.284). Så når elevene ser noe som dette senere, eller kommer bort i en lignende situasjon senere kan de tenke tilbake på tidligere erfaringer og kunnskaper som de allerede har.

John Dewey (1859-1952) poengterte «Learning by doing» og at læring må integrere praksis og teori, og ta utgangspunkt i elevenes egne erfaringer» (Vingdal & Hollekim, 2001, s.281). Det som Dewey mener er at læringen må bestå av elevenes egne erfaringer og må bestå av teori og praksis. Dette kan ses i sammenheng med Jordet sin definisjon på uteskole. Jordet snakker om at uteskole skal være med å supplere og tilføye klasseromsundervisningen. Altså kan vi si at teorien som Dewey snakker om er undervisningen i klasserommet, mens uteskolen er praksisen. I uteskole utvider man perspektivet på læring og dannelse ved at man tar i bruk et utvidet læringsrom (Jordet, 2010, s.33).

Uteskole skal være mer enn å gå på tur i skogen, klatre i trærne og steke pølser. «Uteskole er å utnytte de mulighetene som naturen gir for konkretisering og praktiske aktiviteter, aktiviteter som gir opplevelser, kunnskap og erfaring» (Vedum, 2001, s.8). Jobber man med gravhauger og ulike landskap er det nyttig å bruke mulighetene hvis de er der, detter er med på å konkretisere fagstoffet for elevene. Når elevene er på andre læringsarenaer er de aktive og de får større mulighet til å lære med både kropp og sanser (Vedum, 2001, s.9). Elevene kan gå på gravhaugen og se hvordan den er utformet, da bruker elevene kroppen. De kan også bruke sansene for å sanse der de er. Vingdal og Hollekim skriver at man lærer best om virkeligheten, i virkeligheten (Vingdal & Hollekim, 2001, s.282). Så det kan være en fin måte å bruke uteskole til førlesefase eller som etterarbeid til et tema man skal jobbe med, eller har jobbet med. Det er viktig at uteskole er noe som skjer regelmessig og er planlagt, slik at det ikke bare blir en «happening» som skjer 2-3 ganger i året (Vingdal & Hollekim, 2001, s.281). Læreren har et ansvar for å planlegge dagen og tilrettelegge for læring (Vingdal & Hollekim, 2001, s.284). For å få mest mulig ut av uteskoledagen er det lurt å bruke litt tid på å forberede

elevene på det de skal før de drar på uteskole. Dette er med på å sette i gang hjernen og elevene begynner å plukke frem kunnskaper og erfaringer de selv har fra før på dette emnet. Det er lærernes ansvar å hjelpe elevene med å oppdage sammenhenger mellom erfaringene og det faglige innholdet de jobber med (Jordet, 2010, s.39). Læreren blir en brobygger for elevene mellom teorien som elevene jobber med på skolen og det praktiske hverdagslivet.

2.2 Grunnleggende ferdigheter

Etter at Norge gjorde det mindre bra på PISA- og PIRLS-undersøkelsene på 2000-tallet, måtte det settes i gang noen tiltak for å øke kompetansen blant elevene i grunnskolen (Maagerø, Krumsvik Torvager & Hoem 2011, s 82). Disse undersøkelsene er undersøkelser som måler elevenes ferdigheter på ulike områder. En av ferdighetene som blir målt er lesing. Når resultatene av disse undersøkelsene kom måtte det settes i gang en satsning for å bedre leseferdighetene til norske elever. Innføringen av de grunnleggende ferdighetene i alle fag og på alle trinn, kan ses i lyset av resultatene på undersøkelsene (Maagerø et al.,2011, s. 82). Når vi snakker om grunnleggende ferdigheter betyr ikke dette at det handler om ferdigheter på et grunnleggende nivå, men at ferdighetene er grunnleggende for læring og utvikling i alle fag, og i alle klassetrinn (Utdanningsdirektoratet, 2013, s.29). De fem grunnleggende ferdighetene er: *å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne lese, å kunne regne og å kunne bruke digitale verktøy*. I hver læreplan for de ulike fagene finner vi beskrivelser av hvordan de grunnleggende ferdighetene er forutsetninger for utvikling av fagkompetanse (ibid.). De fem grunnleggende ferdighetene utvikles ikke kun på de laveste trinnene, men dette er noe som man hele tiden jobber med opp i alle trinn (Maagerø et al.,2011, s. 79).

Det er viktig at de grunnleggende ferdighetene knyttes opp mot fagene, de er ikke løsrevne ferdigheter som kan utvikles uavhengig av fagene (Maagerø et al.,2011, side 80; Imsen 2009). Ferdighetene må læres i hvert enkelt fag, slik at elevene får den kompetansen som de trenger innenfor fagets diskurser (Traavik, 2009, s.23). Skal vi utvikle tanker og forstå ulike fag- og ulike livsområder, trenger vi å beherske begreper, ord, faguttrykk og termer som brukes på de enkelte områdene og i de ulike fagene (Traavik, 2009, s.21). Vi kan si at bunntinjen for de fem grunnleggende ferdighetene er at elevene skal få opplæring i dem for å «lære for å bruke», for så å «bruke for å lære» (Maagerø et al.,2011, s.77). Hvis vi skal lære hvordan vi skal bake boller, må vi først lære hvordan vi leser en oppskrift og ha kunnskaper om de ulike mengdemålene.

2.2.1 Å kunne uttrykke seg muntlig

Muntlighet i læreplanen, både som grunnleggende ferdighet og i kompetansemålene handler om noe annet enn spontane ytringer i klasserommet (Maagerø et al., 2011, s. 83). Det er altså ikke snakk om å rope ut ting i klasserommet, eller snakke om det som skjedde i helgen. Det vi snakker om er mer «behersket» muntlighet, det som elevene tenker over og uttrykker rundt fagene. Muntlighet i fagene innebærer å kunne bruke stemmen på en god måte, å være tydelig når man skal fremføre noe, å kunne føre en samtale, å kunne lytte, å kunne beskrive, å kunne presentere, å kunne reflektere og argumentere (Maagerø et al., 2011, side 89; Traavik, 2009, side 23). Her ser vi dette er ferdigheter som vi finner igjen i alle fag. Å beherske denne grunnleggende ferdigheten er avgjørende for at kommunikasjon med andre på skolen, i arbeidsliv og på fritiden skal fungere godt (Traavik, 2009, s.24 og Utdanningsdirektoratet 2012). Det er vanskelig å få fram det man mener eller vil ytre om man ikke kan å kommuniserer.

2.2.2 Å kunne uttrykke seg skriftlig

Slik som å kunne lese er den grunnleggende ferdigheten å kunne uttrykke seg skriftlig knyttet til alle fagene i skolen. I dette ligger det et syn på skriving som er en ferdighet som varierer fra fag til fag fordi hvert fag har sine teksttradisjoner og sine skriftlige utfordringer (Maagerø et al., 2011, s. 112). Her kan vi å tenke oss eksemplet med matematikkfaget og norskfaget. Det å skrive i norsk og matematikk er ikke det samme. I matematikkfaget kan vi uttrykke oss med tall og statistikk, mens i norskfaget bruker vi som regel ord når vi uttrykker oss. Å kunne skrive er en sentral ferdighet for alle mennesker i det samfunnet vi lever i. Gode skriveferdigheter har vi bruk for i mange ulike sammenhenger, og skriving er et sentralt begrep for å kommunisere med folk som befinner seg på ett annet sted enn der vi er (Traavik, 2009, s.24). Dette kan være alt fra brev, mail, SMS, avisartikler, bøker, handlelister, huskelister og Chat. Vi bruker skrivingen ofte i vårt hverdagsliv.

2.2.3 Å kunne lese

Den grunnleggende ferdigheten «å kunne lese» handler ikke bare om å kunne lese verbalspråklige tekster. Når lesing som grunnleggende ferdighet beskrives i Kunnskapsløftet, er lesing også knyttet til multimodale tekster (Maagerø et al., 2011, side 95). Multimodale tekster er det samme som sammensatte tekster. Så det handler også om å kunne lese aviser, se

film, lese plakater osv. Lærerplanen integrerer lesekompetansen i kompetansemålene i alle fagene, og legger opp til at alle fag skal ta større ansvar for utviklingen av elevenes leseferdigheter gjennom hele skolegangen (Maagerø et al.,2011, s.94). I fagbøkene til f.eks. samfunnsfag og RLE finnes det mange litt lengre tekster. I disse fagene er det viktig å kunne lære å lese disse tekstene og vite hvordan man plukker ut nyttig informasjon. Ulike fag har ulike sjangrer som krever ulike lesestrategier (Maagerø et al.,2011, s. 105 og Utdanningsdirektoratet, 2012). Elevene skal kunne lære at når de møter en tekst om skogen kan det være lurt å lese den på en litt annen måte enn om det hadde vært en oppskrift. Å utvikle elevenes grunnleggende leseferdigheter dreier seg om å utvikle leseferdighetene hos den enkelte så godt at lesingen fungerer som et redskap i dagliglivet og i læringsprosessen (Traavik, 2009, side 23). Vi kan si at vi leser på ulike måter, avhengig av innholdet og hensikten med lesingen (Lyngnes & Rismark, 2010, s.154).

2.2.4 Å kunne regne

Den grunnleggende ferdigheten å kunne regne, er i flere av fagene ment til å kunne øke elevenes kompetanse i lesing av slike teksttyper, som f.eks. grafiske fremstillinger, tabeller og statistikk (Traavik, 2009, s 26). Å kunne regne innebærer også å kunne bruke ulike teknikker for å kunne gjøre utregninger. Det er viktig å kunne å bruke regningen i dagligdagse «problemer» for å kunne se sammenhenger og mestre dagliglivet. Innenfor å kunne regne er begrepsutvikling og begrepsforståelse viktig, dette gjelder spesielt i matematikkfaget (Traavik, 2009, s. 26).

2.2.5 Å kunne bruke digitale verktøy

Denne grunnleggende ferdigheten handler om å kunne bruke digitale verktøy til å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike teksttyper og å kommunisere med andre (Utdanningsdirektoratet, 2013, s. 35). Det handler også om å bruke digitale verktøy som hjelpemiddel og verktøy. Gjennom bruk av digitale verktøy kan elevene presentere, dokumentere, registrere, utforske, publisere og visualisere.

2.3 Læring

Det er ikke bare på skolen læring finner sted, men også i mange andre situasjoner. Vi lærer når vi er på skolen der det er organisert læring tilrettelagt fra en pedagog. Når vi holder på med fritidsaktiviteter og hobbyer vi interesserer oss for lærer vi. Om vi ser på tv eller leser bøker skjer det også læring. Vi kan si at vi hele tiden tilegner oss ny læring, det er ikke all

læring vi tenker over skjer. For eksempel når vi er i situasjoner med andre mennesker, skjer det mye sosial læring. Vi lærer hvordan man skal være i samhandling med andre, og når vi snakker med folk kan vi lære mye av hverandre. Mange teoretikere har kommet med ulike syn og meninger på hvordan læring skjer på best mulig måte.

2.3.1 Hva er læring?

Å lære handler om å forandre seg på en eller annen måte (Haugen, 2006, s.196). Dette kan være at vi bli flinkere til å samarbeide med andre eller at vi lærer å skrive sammenhengende. Læring kan defineres som *en relativt varig atferdsendring som følge av erfaring* (ibid.). Dette vil si at når vi lærer oss noe nytt av erfaringer får vi en atferdsendring. Denne atferdsendringen er et vidt begrep som gjelder fra små endringer som å kunne skrive ord med dobbeltkonsonant til større endringer som holdningsendringer (Haugen, 2006, s.197). For at læring skal skje må man ha et miljø for læring i klasserommet. Vi kan si at læringsmiljøet er det miljøet, den atmosfæren, den sosiale interaksjonen, de holdningene og den målstrukturen som elevene erfarer og opplever i skolen (Skaalvik & Skaalvik 2005; Helle, 2013). Noen viktige punkter i læringsmiljøet er at elevene er trygge på hverandre, det finnes arbeidsro i klasserommet, elevene kan samarbeide med de fleste medelevene og at lærer og elever har gode relasjoner (Helle, 2013; Rafaelsen, 2013). Disse punktene gjelder også når man er på uteskole, men da blir det litt andre rammer man må forholde seg til.

2.3.2 John Dewey og «Learning by doing»

John Dewey var en filosof og pedagog som var opptatt av å legge vekten på individets aktive medvirkning under læringsprosessen (Imsen, 2005, s.38). Det Dewey mente er at hvis vi skal lære, må vi være med å være delaktig i læringsprosessen. Vi kan ikke få læringen overført fra andre mens vi selv er passive. Vi lærer ikke av å få påvirkninger av andres erfaringer, men å prøve oss frem selv. Det er viktig å gjøre ting selv og høste lærdom av det vi selv gjør. Når individet forstår sammenhengen mellom handling og resultat får vi læring (ibid.). På den måten er vi selv delaktige i læringsprosessen. En av ideene til Dewey var å bygge en nær forbindelse mellom skolens innhold og elevenes erfaringsverden (Jordet, 2010, s.114). Da blir det lettere for elevene å se sammenhenger og koble sammen det de lærer på skolen og det de opplever utenfor skolen. Dewey mente også at det ikke var tilstrekkelig nok å kun bygge på elevenes tidligere erfaringer som de har med hjemmefra, men læreren måtte også være med å oppleve ting sammen med elevene utenfor klasserommet som man kunne bygge videre på (Jordet, 2010, s.115). Dette kan være å dra på en utflukt sammen til en bedrift. På dette

besøket opplever lærer og elever ting sammen som de kan bygge videre på samme i undervisningen. Alternative læringsarenaer kan være med som forarbeid og etterarbeid. Vi kan se på uteskole som en organisk forbindelse mellom teori og praksis. Samspeilet mellom teori og praksis går to veier: vi tar med teorien ut og erfaringene blir med inn. (Jordet, 2010, s. 114). Når elevene kommer ut med teorien bli de faglige begrepene brukt i en praktisk sammenheng. Erfaringene som elevene tar med seg inn blir fyll på det de hadde lært tidligere, og hjelper elevene til å få en god forståelse. Dette blir som «kjøtt på beinene». Dewey sier at erfaringene består av to dimensjoner, en aktiv og en passiv. Vi kan si dette kommer til uttrykk på følgende måte:

- Erfaringenes aktive dimensjon. Dette innebærer at eleven gjør noe i eller med omgivelsene gjennom en aktiv handling. Elevene bruker seg selv som et aktivt subjekt.
- Erfaringenes passive dimensjon innebærer at elevene blir påvirket av omgivelsene, ved at elevene blir utsatt for konsekvensene fra en handling. Den passive dimensjonen blir en reaksjon på den aktive dimensjonen. Vi kan si at elevene er et objekt som blir utsatt for samfunnets og omgivelsenes påvirkning.

For at man skal oppnå en erfaring er man avhengige av refleksjon (Jordet, 2010, s.121). Så når man har vært på uteskole er det viktig at man bearbeider det man har holdt på med for at elevene skal ha noe utbytte av uteskolen. Noen elever trenger kanskje hjelp til å reflektere over hva de har sett og vært med på. Dette arbeidet kan vi kalle for etterarbeid. Etterarbeid kan være veldig mye forskjellig. Det kan være for eksempel lage film, tegne, synge, lage skuespill og skrive fortellinger (Hebæk, Holmen & Retterstøl, 2001).

3. Metode

Min metode er ikke rent positivistisk eller rent konstruktivistisk, men pragmatisk. Pragmatismen er en slags forsøk på å forene trekk ved positivismen og konstruktivismen (Postholm & Jacobsen, 2011, s.29).

3.1 Utvalg

Til observasjonen og intervjuet har jeg bevist valgt en skole som jeg visste drev på med uteskole regelmessig og ikke som en «happening». Jeg har valgt å observere elever på mellomtrinnet. Dette er elever som har hatt uteskole en dag i uken fra 1.trinn. 5.-7.trinn er 25

elever, så hele mellomtrinnet har uteskole samlet. Når elevene har uteskole møter de opp på skolen klare til å gå ut og de er ute til de skal reise hjem. Jeg valgte å følge noen grupper fast når de rullerte på et faglig opplegg. Elevene som ble fulgt var faglig helt gjennomsnittlige elever. Disse ble valgt ut etter at jeg hadde observert elevene litt en uteskoledag før. Jeg valgte å intervju læreren som har ansvaret for uteskolen til elevene på mellomtrinnet på denne skolen. Læreren som jeg har intervjuet er utdannet biolog. Når elevene er på uteskole har de fokus på og jobber med naturfag, samfunnsfag, fysisk aktivitet og sosiale ferdigheter.

3.2 Observasjon

Jeg har valgt å bruke observasjon som en del av metoden til denne oppgaven. Når man skal ha en systematisk innsamling av data ved hjelp av observasjon er man avhengig av at observasjonen har et fokus (Postholm & Jacobsen, 2011, s.50). Det jeg har valgt å se etter og sette fokus på under observasjonen er: om elevene bruker og eller utvikler de grunnleggende ferdighetene på uteskole. Er det noen ganger elevene leser, skriver, regner, bruker det muntlige språket eller bruker digitale verktøy? Jeg har vært med elevene på uteskole og sett elevene i undervisningen ute, hva de gjør og hva de sier som kan kobles opp mot min problemstilling. Observasjonene som jeg gjorde gikk over en hel dag. Fra elevene kom til den plassen de skulle være og til de dro hjem. Jeg observert også tre skoletimer dagen etter at elevene hadde vært på uteskole. Denne dagen hadde elevene med etterarbeid.

Observatørrollen som jeg hadde disse dagene var en ikke deltakende observatør. Jeg var med inn i undervisningen til noen andre lærere og bare var tilstede og observert mens elevene jobbet med det de skulle. Man kan si at dette ligner på en fullstendig observatør. En fullstendig observatør er helt og holdent på utsiden, men er i settingen hvor handlingen pågår uten å være den direkte deltaker i handlingsprosessene (Postholm & Jacobsen, 2011, s.52). Observasjonen min er en blanding mellom induktiv og deduktiv. Observasjoner som er basert på deduksjon innebærer at man på forhånd har relativt klart for seg hva man ønsker å se etter i observasjonen (Bryman, 2004 i Postholm & Jacobsen, 2011, s.53). Før jeg dro ut for å observere valgte jeg meg ut noen spesifikke kategorier jeg skulle se etter, eks. muntlighet, regning, skriving og lesing. En induktiv observasjon kan kjennetegnes ved at det man samler inn gjennom observasjonen kan skrives ned i form av ord og setninger (Postholm & Jacobsen 2011, s. 54). Underveis i observasjonen min ble setninger og ord notert. Dette kan man se igjen i en kvalitativ observasjon, altså at man noterer ord og setninger. Den kvalitative forskningen innebærer som oftest kombinasjoner av ulike tilnærminger, gjerne også med

kvantitativ data (Vedeler, 2000, s.36). I min observasjon brukte jeg både kvalitativ og kvantitativ observasjon.

3.3 Intervju

I denne oppgaven har jeg også valgt å intervju en lærer. Mitt intervju er et kvalitativt intervju med ord og setninger, samtidig er det åpent og strukturert. Intervjuet er strukturert fordi at jeg på forhånd har valgt spørsmål, men også åpent fordi jeg er åpen for andre innspill også under intervjuet. For å sikre at intervjuet gir den ønskede informasjonen må intervjuet tilpasses problemstillingen (Postholm & Jacobsen, 2011, s.62). Skal man klare å tilpasse intervjuene er man avhengig av å ta noen valg om hvem og hvordan man skal intervju. Intervjuguiden ligger med som vedlegg 1.

3.4 Forforståelse

Når jeg skulle gå i gang med observasjonen og intervjuet hadde jeg noen tanker om hvilke svar jeg kom til å få. Jeg hadde på forhånd gjort meg opp en mening om hvordan man kan jobbe med de grunnleggende ferdighetene på uteskole. Før jeg var ute for å samle inn data hadde jeg lest teori på hva som inngår i de ulike grunnleggende ferdighetene og hva Jordet mener om uteskole. Så når jeg var ute for å observere og intervju hadde jeg dette i bakhodet hele tiden, uten at jeg tenkte over det. Jeg er opptatt av å lære mer om dette for å kunne bli en bedre lærer selv, og se muligheter utenfor klasserommets fire vegger.

3.5 Analyse

Når jeg analyserte datainnsamlingene mine valgte jeg å se på materialet i flere omganger. Jeg valgte å kategorisere materialet. Det som kunne knyttes opp mot lesing ble trukket ut og analysert for seg selv, det som kunne knyttes opp mot muntlighet, regning og lesing ble også gjort slik. Etter at det var kategorisert skrev jeg en fortetning for hver av de grunnleggende ferdighetene ut av kategoriene jeg hadde.

3.6 Etiske betraktninger

Når man skal ut å observere elever og intervju lærere er det viktig å ta hensyn til de. Det er ikke noe som skal gå på deres bekostning og de skal ikke henges ut. En annen ting som også er viktig, er å ikke skrive noe som knyttes opp mot en person slik at han/hun kan bli gjenkjent. Det finnes etiske retningslinjer for forskning som flere profesjoner har utviklet. Noen av disse retningslinjene er: den enkelte skal informeres, samtykke skal innhentes, rett til å trekke seg

fra intervjuet (Halvorsen, 2008, s251). I mitt arbeid har jeg anonymisert alle som er observert og læreren som er intervjuet. Det er ikke benyttet noen navn på hverken elever, lærer eller skolen.

Jeg valgte å informere elevene når jeg kom om hvorfor jeg var der og hva jeg skulle. For meg var det viktig at elevene viste hvorfor jeg var der slik at det ikke ble en kunstig situasjon for de. Det var også viktig at jeg ikke kom inn og brøt opp i deres rutiner og skolehverdag. Om det er noe som forandres i skolehverdagen og dagsrytmen til elevene kan dette være med å skape utrygge elever og man kan risikere å få urealistiske resultater. Det var også viktig at elevene ikke følte situasjonen som ubehagelig, dette gjelder også intervjuet jeg gjorde.

Læreren som jeg intervjuet hadde mulighet til å trekke seg fra intervjuet om han/hun følte det ble nødvendig. Jeg spurte også læreren på forhånd om det var greit at jeg tok opp intervjuet. Før jeg dro ut ble det også sendt ut et passivt samtykke til skolen, slik at dette var i orden før observasjonen og intervjuet. Denne typen etikk kaller vi for mikroetikk, at vi tar hensyn til individene som vi forsker på (Kvale, 2005, referert i Myhre, 2010, s.121).

4. Resultat

Resultatene har jeg valgt å kategorisere etter tre tema. Disse temaene er plukket ut fra de grunnleggende ferdighetene og er: «muntlighet», «lesing» og «regning». Jeg har valgt å ikke se på digitale ferdigheter og skriving ettersom dette de er veldig spesifikke ferdigheter, mens de andre er litt mer diffuse.

4.1 Muntlighet

Gjennom observasjonen disse dagene jeg hadde ser jeg at det er veldig mange forskjellige variasjoner av muntlighet gjennom en uteskoledag. Jeg har valgt å se på muntlighet når det er faglig og ikke en spontan uttalelse eller noe som går på andre ting som ikke er faglige.

Muntlighet er noe som er viktig for elevene, elevene får frem det som de mener og de får forklart egne tanker og meninger. Elevene brukte muntlighet når de var i samhandling med andre elever og lærere. Da formulerte de spørsmål som de stilte til det de holdt på med og det de lurte på. Elevene lyttet også til hverandre når det var noen andre som snakket. De var også veldig opptatte av å fortelle hva de kunne fra før om dette temaet og de trakk fram egne erfaringer og historier som de hadde til temaet som de jobbet med. Når elevene skulle se på bilder og male selv, beskrev elevene det de så med egne ord. Elevene fortalte også underveis i maleprosessen om hva de malte og hvorfor de malte det. Her fikk elevene komme med litt

dypere tanker og de måtte reflektere. På den neste posten der elevene skulle sitte og høre på et eventyr fikk elevene først snakke om egne tanker og erfaringer de hadde. Her ble det en dialog mellom elever og lærer der de snakket og lyttet. En av de andre postene var et forsøk med snø og salt. Her fikk elevene komme med hypoteser som de måtte begrunne med egne ord. Elevene skulle også argumentere for hvorfor de trodde ting ble som de ble. Underveis i forsøket snakket elevene sammen og diskuterte det de gjorde. De diskuterte også måleenheter som de brukte og hvordan de kunne endre disse måleenhetene over i andre måleenheter. Her måtte elevene snakke sammen og komme frem til rette blandeforhold.

Ett utdrag fra en samtale under forsøket mellom elevene og læreren:

Elev 1: Oi, det synker!

Elev 2: Nå er det på -18°C .

Elev 1: Se! Nå har det gått ned tre minus til.

Lærer: Hvor mange grader er det nå når det har gått ned tre minus ra -18°C ?

Elev 2: -18°C , -19°C , -20°C , -21°C .

Lærer: Hvordan er formen på snøen nå?

Elev 1: Den begynner å bli slurpete.

Elev 2: Men hvorfor fryser ikke snøen til is når den er så kald?

Elev 1: Det er litt merkelig.

Etter forsøket oppsummerte elever og lærer hva som skjedde og elevene fikk fortelle hva de så. Under dette forsøket skulle elevene også forklare begreper som de brukte og sette ord på det.

Senere på dagen når elevene skulle gå natursti måtte de her også bruke den muntlige ferdigheten for å fungere som en gruppe. Elevene måtte bruke samtaler og dialog for å finne ut hva de skulle og de måtte diskutere hva de mente og ville svare på oppgavene.

Når elevene kom tilbake på skolen dagen etter skulle elevene jobbe med oppgaver som var knyttet opp mot det som de hadde jobbet med på uteskolen. Her satt elevene sammen i grupper der de diskuterte felles erfaringer og ting de hadde jobbet med. De diskuterte og fant felles løsninger. Elevene jobbet også med begrepslæring i etterarbeidet, der elevene skulle beskrive og fortelle med egne ord. I intervjuet med læreren fikk jeg vite at når læreren forbereder elevene på hva de skal gjøre på uteskole, har læreren og elevene en dialog der de snakker om det de skal oppleve og finner ut hva elevene kan fra før.

4.2 Lesing

Disse dagene jeg var å observerte fikk jeg sett mye ulike lesing blant elevene. Den første dagen jeg var der og de holdt på med spillet «stratego», måtte elevene bruke lesing til å lese hva som sto på kortene. For å finne ut hvilken spiller de var og hvem som kunne ta hvem. Elevene måtte også lese terrenget for å vite hvor det er lurt å bevege seg og hvor det kanskje ikke er så lurt å løpe. I løpet av dette spillet må elevene også lese spillet og tenke taktisk. De må prøve å lese hva som kommer til å skje om de gjør som de gjør.

På dag to brukte elevene lesing på litt andre måter enn den første dagen. Her leste elevene bilder som lærer hadde med og de leste hva bildet uttrykte. Hva så de på bildet og hvordan tolket de det? Her fikk elevene lese bildet på sin helt egen måte. Læreren som hadde med bildene, hadde også med seg en tekst der det sto om bildet og kunstneren. Denne teksten fikk noen elever lese høyt for de andre.

Et eksempel der elevene leser ett bilde:

Lærer: Hvordan ser dere at Munch malte følelser på bildet «Skrik»?

Elev 1: Jeg tror det er fordi skriket skriker.

Elev 2: Jeg tror det er fordi man ser at skriket er redd.

Lærer: Enn dere andre? Hvilke følelser ser dere på bildet?

Elev 3: Redsel

Elev 4: Angst

Elev 2: Alene, ensom

Under forsøket med snøen og saltet brukte elevene lesing til å lese av litermålet. Elevene leste også av termometeret for å finne ut hvor mye temperaturen sank evt steg. Videre når elevene skulle gå naturstien, fikk elevene utdelt et ark med beskrivelser av hvordan de skulle komme seg videre. Her måtte elevene lese beskrivelsene og lese kompasset for å komme frem til postene i naturstien. Det var også her nødvendig for elevene å lese terrenget om hvor det var best å bevege seg og hvor posten kunne ligge. Når elevene kom til postene måtte de lese oppgavene for å finne ut hva de skulle/hva de skulle svare på. På den ene posten var det et kryssord som de måtte løse, og her brukte de lesing for å klare å løse oppgaven. En av de andre postene var rebus, her måtte elevene lese bilder for å kunne svare. På de andre postene var det spørsmål på som elevene måtte lese.

Dagen etter når elevene hadde etterarbeid jobbet elevene med tekster fra lærebøker og hefter med tekster. Her måtte elevene lese for å finne frem til svarene som de skulle finne. Elevene leste disse tekstene hver for seg. Mange av elevene jobbet også med ulike kort der det sto små faktasetninger om ulike emner på. Her fikk elevene også litt lesing. Denne lesingen var knyttet opp mot fagtekster. I intervjuet med læreren fikk jeg høre at læreren noen ganger tar med seg bokser med kort på uteskole. I disse boksene finner man kort der det står faktakunnskaper om ulike tema. Her har de mange forskjellige bokser ut i fra hvilket tema de jobber med. Elevene har også jobbet med orientering med oppgaver der de må lese kartet og terrenget. Ellers har de jobbet med å se på mønster og lese mønster i bladene på trærne, vinduer i kirka og andre mønster i naturen.

4.3 Regning

Når elevene spilte spillet «stratego», fikk begge lagene utdelt like mange kort av hver type. Så etter hvert når lagene begynner å plukke ut kort fra det andre laget, kunne elevene regne seg frem til hvilke kort det andre laget har igjen og hvilken taktikk lagene kunne bruke for å vinne. Elevene må også regne og se etter mønster i spillet.

Den andre dagen jeg var der når elevene hadde ulike poster de jobbet med, var de innom regning av ulike grader. Det var hovedsakelig på forsøket med snøen elevene brukte regning. Her regnet elevene med deler når de skulle finne blandeforholdene til blandingen.

Lærer: Husker dere når vi jobbet med brøk, da snakket vi om deler. Så om vi bruker litermålet og skal ha 1 del snø og 1 del salt. Hvor mange deler er det til sammen?

Elev: Det er to deler.

Lærer: Ja men hva får vi om vi deler litermålet i to deler da? Hvor mange desiliter får vi da?

Elev: Da får vi fem desiliter.

Lærer: Ja det stemmer, men hvor mange deler må vi dele det inn i hvis vi legger sammen 1 del + 3 deler?

Elev: Det blir fire deler.

Lærer: Ja det er riktig. Så hvor mange deler må vi dele litermålet inn i da?

Elev: 4?

Lærer: Ja, hvor mye blir hver del da?

Elev: Da blir det 2,5 dl i hver del.

Lærer: Ja så hvor mange dl med snø blir det om vi skal ha 3 deler?

Elev: $2,5 + 2,5 + 2,5 = 7,5$ dl

Lærer: Ja, hvor mye salt skal vi ha da?

Elev: Da trenger vi en del, altså 2,5 dl med salt.

Etter at de hadde funnet blandingsforholdene skulle elevene regne mellom ulike mengdemål for å få målene til å passe forholdene. Her ble det mye diskusjoner rundt ulike begreper som man bruker i matematikkfaget. Videre begynte elevene å halvere og dele for å finne de riktige mengdene. Etter hvert utfordret læreren elevene på å lage større blandeforhold og elevene tok i bruk addisjon og multiplikasjon. Her måtte de regne opp og ned for å finne riktig mengde og blandeforhold. Lærer: *Dere skal ha tre deler med snø og en del med salt. Men hvis dere skal lage en dobbelt så stor porsjon hvor mye må dere ha da? Hvordan finner dere ut det?* Elev 1: *Da må man gange det med to, så da får vi $3 \times 2 = 6$ og $1 \times 2 = 2$. Så da trenger vi seks deler med snø og to deler med salt.* Når blandingen var blandet og forsøket hadde kommet i gang, målte elevene temperaturen i blandingen med et termometer. Her måtte elevene regne grader opp og ned for å finne ut hvor mye det hadde sunket eller økt. Når elevene regnet med graderne måtte de regne med minus-tall. Elev: *Oi, nå har det gått ned tre minus til!* Lærer: *Hvor mange minus er det om det har gått ned tre til fra 18°C ?* Elev: *-18°C , -19°C , -20°C og 21°C .* Elevene måtte også telle når de skulle gå naturstien etter at de var ferdig med arbeidet på de ulike postene. Her kunne det stå at de skulle gå X antall skritt mot øst og X antall skritt mot nord osv. Dagen etter på når elevene jobbet med etterarbeid var det ikke veldig mange oppgaver rettet direkte mot regning, men elevene skulle regne ut årringer og andre måter å regne ut hvor høyt et tre var. Dette hadde de jobbet med når de var på en overnattingstur tidligere.

I intervjuet spurte jeg læreren om hvordan de jobber med matematikk og regning i uteskolen. *«Vi bruker å ha en matematikkdag i året, ellers er det ikke noe fast bestemt opplegg som vi bruker i uteskoleundervisningen. Eller vi har jobbet litt med å regne ut høyden på trær og å telle årringer. Vi har også hatt med diverse geometriske figurer ute i ulike størrelser. Vi har også jobbet med å se mønster i spindelvev og i vinder m.m.»*

5. Drøfting

Hensikten min med denne oppgaven var å undersøke hvordan man bruke uteskole til å utvikle de grunnleggende ferdighetene hos elevene. Kan vi bruke alternative læringsarenaer til å utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning, muntlighet, skriving og digitale kompetanse? Resultatene som jeg fikk fra observasjonene og intervjuet mitt viser at det finnes mange

muligheter til jobbe med de grunnleggende ferdighetene. Her er det bare kreativiteten som setter en stopper for hva man kan gjøre og hvordan man kan legge opp undervisningen. Som skrevet i teoridelen, er uteskole når man kommer seg ut av klasserommet og på andre læringsarenaer. Ute i naturen og på andre læringsarenaer står opplevelsene i kø for elevene, og etterpå kommer spørsmålene (Vedum, 2001, s.17). Når elevene får være utenfor klasserommet for å lære, får elevene oppdagelser og opplevelser om hverdagen og elevene begynner å undre seg om hvorfor ting er som de er. Her er det fine muligheter til å bruke de grunnleggende ferdighetene for å bearbeide opplevelsene og oppdagelsene, slik at elevene får erfaringer. Etter uteskolen kommer elevene tilbake på skolen og man jobber med oppdagelser og erfaringer fra uteskolen. Etterarbeid er en måte å bearbeide og koble teori og praksis sammen på.

Når elevene er på uteskole er dette en fin arena for elevene å jobbe med de grunnleggende ferdighetene. Muntlighet er en av disse ferdighetene som veldig fort kommer inn på alternative læringsarenaer. Når elevene er utenfor klasserommet har elevene litt andre rammer å forholde seg til enn når de er i klasserommet. Her er det mer akseptert at elevene snakker og diskuterer sammen. På uteskolen så jeg at elevene var veldig ivrige på å fortelle om det de kunne fra før om temaet de jobbet med. De kom også med erfaringer som de hadde fra før. Elevene trakk også frem kunnskaper og fagbegreper som de hadde jobbet med på skolen, og som de kunne bruke i en hverdagslig sammenheng. Under aktivitetene som elevene jobbet med fikk de også trening i å formulere egne tanker og meninger. Når de jobbet med et forsøk med snø og salt, måtte de forklare hva de trodde skjedde og hva de så under forsøket.

Lesingen som elevene jobbet med på uteskolen var veldig variert. Noen elever leste en tekst for de andre på gruppen. Etter at de hadde lest dette skulle de se på et bilde av Munch. Her skulle elevene fortelle hva de så på bildet og prøve å tolke bildet. Ellers jobbet elevene også med lesing når de gikk natursti. Naturstien er en fin mulighet til å jobbe med lesing i ulike fag. Her kan man finne på mye forskjellig som kan kobles opp mot lesing.

Regningen som elevene jobbet med på uteskole bygger på den regningen som de har jobbet med på skolen. Elevene jobbet med måling og hvordan de kunne doble og halvere målene. Når elevene regnet mellom målene så man at dette var et tema som egnet seg godt til å jobbe på uteskole med. Elevene fikk bruke brøk, divisjon og multiplikasjon på en praktisk måte, der de fikk knyttet det opp mot det hverdagslige. For elevene er det nyttig å kunne knytte det opp

mot hverdagslivet og se sammenhenger. Her får elevene brukt ferdighetene på en annen måte enn når de er på skolen.

5.1. Uteskole som supplement til utvikling av grunnleggende ferdigheter

Hvorfor skal man jobbe med de grunnleggende ferdighetene på uteskolen, når man jobber med de i klasserommet? Når elevene har vanlig undervisning i klasserommet på skolen, brukes de grunnleggende ferdighetene i undervisningen, men her bruker de kanskje ferdighetene i en litt annen form. I klasserommet bruker man en type regning i undervisningen når man sitter ved pultene og regner matematikk-oppgaver, på uteskole tar man kanskje regningen litt videre og utvider den. Elevene får bruke det de har lært på skolen ute i det virkelige liv og ut i hverdagen. Dette er med å knytte skolens innhold og elevenes erfaringer sammen. (Jordet, 2010, s.114).

John Dewey sa at det måtte være en forbindelse mellom teori og praksis. Elevene tar med seg teorien ut på uteskole og bruker de faglige begrepene ut i et praktisk arbeid (Jordet, 2010). Vi kan si at elevene på uteskole får brukt og testet ut det de har lært på skolen. Hvis elevene jobber med matematikk-stykker i undervisningen på skolen jobber de kanskje med å regne ut kun svaret, de må ikke finne ut hvilken regneart de skal bruke eller hvordan de skal gjøre det. I mange matematikk-bøker står det ferdige stykker der det står ordrett hva elevene skal gjøre. Så når elevene kommer ut på uteskole og skal jobbe med matematikk-oppgaver der, kan de ha flere muligheter enn de har i et klasserom. Det er dette Arne Jordet mener med å ta i bruk et utvidet læringsrom (Jordet, 2010, s.33). Om vi ser på det på en litt annen måte kan vi si at uteskolen er med å utvide de grunnleggende ferdighetene man jobber med inne på skolen, og elevene får litt mer «kjøtt på beina» (Jordet, 2010, s.121). Elevene får også brukt ulike sanser i læringen. Barn er avhengige av informasjon via så mange sanser som mulig, berøring og bevegelse er veldig viktig (Buaas,2002, s.24; Ericsson, 2002, s.148). Når man sitter i klasserommet bruker man kanskje bare noen sanser, men når man kommer på uteskole får man ta i bruk flere sanser. På uteskole kan man ta i bruk hele kroppen, eks. skrive dikt på en strand med beina eller lage bokstaver/ord sammen med kroppen.

5.2 Uteskole og etterarbeid

Dagen etter at eleven kom tilbake fra uteskolen, hadde de etterarbeid på skolen. Når elevene er på uteskole får elevene opplevelser og oppdagelser som de kanskje ikke får i klasserommet. Elevene jobbet med andre oppgaver og aktiviteter enn når de er i klasserommet og de fikk nye

opplevelser. Etter uteskolen kommer også spørsmålene rundt det de har opplevd (Vedum, 2001, s.17). Det er viktig å ta tak i disse spørsmålene som elevene kommer med, de er med å hjelpe elevene til å reflektere over det de har opplevd og oppdaget. For at elevene skal bearbeide disse opplevelsene til erfaringer er det viktig at det blir reflektert og jobbet med (Jordet, 2010, s.121). Ikke alle elever klarer å reflektere over dette alene, så læreren får en viktig rolle i å veilede elevene. Når elevene fikk sitte sammen og jobbe på skolen, reflekterte elevene også sammen.

En god metode for å bearbeide og reflektere etter uteskole er etterarbeid. Etterarbeid er med å gir elevene økt læringsutbytte av det aktuelle læringsarbeidet (Vitensentret i Bergen, 2014). Etterarbeid kan være så mye forskjellig. Det kan være oppgaver, lage skuespill, tegne en tegning, skrive en logg/dagbok og lage sang (Hebæk, Holmen & Retterstøl, 2001). Etterarbeid er med å bearbeide det elevene har jobbet med. De bruker det de har lært og jobber på ulike måter med det. Når elevene hadde etterarbeid der jeg var for å observere, satt de sammen og jobbet med oppgaver knyttet til det de hadde gjort på uteskole. I intervjuet med læreren sa han også at elevene skrev logg fra dagene de hadde hatt uteskole. For at etterarbeidet skal være effektivt er det viktig at elevene ser nytten av det. Hvis elevene føler at de gjør det samme hver eneste gang, blir det kanskje bare halvveis fra elevenes side og man får ikke det aktuelle læringsutbytte som man er ute etter. Så man må være litt kritisk til hva man gjør i etterarbeids-fasen. Det enkle er ikke alltid det beste denne gangen. Elevene skal sitte igjen med noe etter etterarbeidet, de skal få læringsutbytte.

Når elevene jobber med etterarbeid bruker elevene de grunnleggende ferdighetene også. Hvis de skriver loggbok, dagbok, dikt eller lignende bruker elevene den grunnleggende ferdigheten *å kunne uttrykke seg skriftlig*. Elevene snakker også seg imellom og kanskje har klassen en felles time der de snakker om det de gjorde. Her blir den grunnleggende ferdigheten *å uttrykke seg muntlig* brukt. Ellers kan elevene også arbeide med de grunnleggende ferdighetene: *å kunne lese*, *å kunne regne* og *å kunne bruke digitale verktøy*. Elevene kan for eksempel ha med et kamera på uteskole og ta bilder og filme. Når de kommer tilbake på skolen kan man redigere dette og sette sammen til en presentasjon.

Uteskolen kan være med som forarbeid til videre læring. Hvis man for eksempel skal jobbe med kristendommen og klassen besøker en kirke. Etter dette besøket blir det lettere for elevene å koble det de leser om til det de opplevde. Uteskolen kan være med å åpne dører til

videre arbeid for elevene. Så om elevene ikke jobber spesifikt med grunnleggende ferdigheter på uteskolen, blir de grunnleggende ferdighetene bruk når elevene kommer tilbake til skolen og skal begynne med etterarbeid.

5.3 Metodekritikk

Når jeg valgte hvilken skole jeg skulle observere valgte jeg en skole som jeg viste hadde regelmessig uteskole og ikke uteskole en gang i blant som en «happening». Dette kan ha vært med å påvirke resultatet jeg fikk. Hadde jeg valgt en skole som kanskje brukte uteskole som en «happening» kunne jeg kanskje sett andre måter å jobbe med de grunnleggende ferdighetene på enn det jeg fant. Ettersom at skolen jeg kun har sett på en skole og ikke flere, vil resultatet mitt kun vise hvordan det gjøres på en skole. Den dagen jeg var på skolen for å observere, fulgte jeg noen elever og ikke hele klassen. Her fikk jeg innblikk i en gjennomsnittlig elev. Hadde jeg valgt å følge en gruppe som inneholdt veldig sterke elever hadde jeg kanskje funnet at de grunnleggende ferdighetene hadde blitt brukt mer og at de hadde utviklet de. Ettersom jeg hadde skrevet kapitlet om teorien før jeg dro ut dor å observere hadde jeg kunnskaper om hva jeg kunne se etter. Det ga meg en liten forforståelse. Dette tror jeg hjalp meg med å vite hva jeg skulle se etter og hva som inngikk i de ulike grunnleggende ferdighetene.

Jeg valgte å kun intervju en lærer og ingen elever. Når jeg intervjuet bare læreren fikk jeg kun ett syn på hvordan dette kan være. For å få et bredere syn kunne jeg ha intervjuet noen elever også for å få ett synspunkt fra noen andre enn læreren. Elevene hadde kanskje hatt andre synspunkter og meninger. I intervjuet som jeg gjennomførte hadde jeg på forhånd skrevet ned spørsmål som jeg ville stille. Underveis i intervjuet ble det så jeg kom på flere spørsmål som jeg ville ha svar på. Læreren kom også med egne kommentarer underveis som jeg fulgte opp underveis i intervjuet. Skulle dette intervjuet vært gjort en gang til ville jeg hatt flere spørsmål rundt etterarbeid og hvordan de jobber med det.

5.4 Videre forskning

Hvis man skulle jobbet videre med denne oppgaven hadde man kunnet sett på flere skoler. En mulighet hadde kanskje vært å se på skoler som har uteskole jevnlig og skoler som har det som en «happening», for å se om det er forskjeller på hvordan man jobber med grunnleggende ferdigheter på uteskole. En annen mulighet hadde vært å fordype seg i en av de grunnleggende ferdighetene og gått dypere inn i den. Det hadde også vært mulig å observere

over 7-10 ganger for å se mer enn man får gjort på to ganger. Hvis man skulle gått ett godt stykke videre med dette kunne man også testet ut som elevene utvikler grunnleggende ferdigheter på uteskole. Har uteskolen nytte i utviklingen av grunnleggende ferdigheter?

5.5 Konklusjon og pedagogiske konsekvenser

I denne bacheloroppgaven har jeg sett på om uteskole som redskap for å utvikle elevenes grunnleggende ferdigheter. Jeg var på en skole for å observere på uteskole, og for å intervjuer en lærer. Fra observasjonene som jeg gjorde så jeg at de grunnleggende ferdighetene også er med på uteskole. Elevene jobber med disse ferdighetene uten at det er spesielt fokus på at de jobber med dem. Når jeg var der så jeg at elevene jobbet med regning, lesing, skriving og muntlighet. Disse ferdighetene fant jeg når elevene hadde forsøk, lesestund, kunst-stund, natursti og organisert leik. I intervjuet fikk jeg høre at skolen bruker uteskolen til å tilføye undervisningen noe mer. Man jobber med samme teori på ulike læringsarenaer og har like tilnærminger (Jordet, 2010, s.33). Etter uteskolen ble de grunnleggende ferdighetene også tatt i bruk når elevene jobbet med etterarbeid på skolen. Elevene jobbet med oppgaver, skrev, diskuterte og bearbeidet det de hadde sett/gjort på uteskolen.

Denne oppgaven har utviklet meg som fremtidig lærer, ved at nå ser jeg hvilke muligheter jeg har når det gjelder utvikling av grunnleggende ferdigheter på uteskole. Jeg har sett at uteskolen er en fin arena til å jobbe med skriving, muntlighet, lesing, regning og digitale ferdigheter. Uteskolen kan hjelpe meg til å videreutvikle elevenes ferdigheter, og å få elevene til å knytte det de lærer på skolen opp mot det hverdagslige. Jeg har sett nytten av å jobbe med uteskole og ta med erfaringene tilbake til skolen for å jobbe videre med det.

Konklusjonen på problemstillingen min er at uteskole kan være et godt redskap for å utvikle de grunnleggende ferdighetene. Uteskolen kan være med som forarbeid før man starter på et tema, eller man kan bruke uteskolen som etterarbeid til et tema. På uteskolen kan man jobbe med lesing, regning, skriving, muntlighet og digitale ferdigheter. Men man kan også videreutvikle disse fra det man gjør i klasserommet. Det er bare kreativiteten som setter en stopper for hva man kan gjøre og hvordan man kan jobbe med de.

6. Litteraturliste

- Buuaas, E.H. (2002). *Med himmelen som tak: uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ericsson, G. (2002). Uterommets betydelse för det egna växandet. I I. Lundegård, P.O. Wickman, A. Wohlin (Red.), *Utomhusdidaktik* (137-151). Lund: Studentlitteratur
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Forlag AS
- Haugen, R. (Red) & Bjerke, T. (2006). *Barn og unges læringsmiljø 1: grunnleggende prosesser i læring og utvikling. 2.utgave*. Kristiansand: Høgskoleforlaget.
- Hebæk, M. , Holmen, L.S. & Retterstøl, A. (2001). *Uteskole: ei praktisk håndbok*. Oslo: Damm
- Helle, L. (2013). *1.-7.trinn – Pedagogikk og elevkunnskap*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Imsen, G. (2005). *Elevenes verden: innføring i pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Imsen, G. (2009). *Lærerens verden: innføring i generell didaktikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jordet, A. N. (2010). *Klasserommet utenfor: tilpasset opplæring i et utvidet læringsrom*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.
- Lyngnes, K. og Rismark, M. (2010). *Didaktisk arbeid. 2.utgave*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Maagere, E. Krumsvik, R.J, Torvanger, Hoem, T.F. (2011). Grunnleggende ferdigheter. I M-B. Postholm, P. Haug, E. Munthe, og R.J. Krumsvik (Red.), *Lærerarbeid for elevens læring 1-7*. (s77-120). Kristiansand: Høgskoleforlaget
- Myhre, H. (2010). *Den sosiale konstruksjonen av rektorposisjonen i grunnskolen. En kasusstudie av relasjonen mellom rektor og lærere i tre norske grunnskoler*. (Doktorgradsavhandling, NTNU). Faktultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, pedagogisk institutt, Trondheim.
- Nordgren, E. (2013). Relasjonelle ferdigheter. I E. Kragset Vold (red.), *Rom for læring*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Postholm, M.B, & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick: innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høgskoleforlaget.
- Rafaelsen, F. (2013). Læringsmiljøets betydning for elevens læring. I E. Kragseth Vold (red.), *Rom for læring*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Skaalvik, E.M. & Skaalvik, S. (2005). *Skolen som læringsarena: selvpoppfatning, motivasjon*

- og læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Traavik, H. (2009). *Grunnleggende ferdigheter: Hvorfor er de så viktige?* I H. Traavik, O. Hallås & A. Ørvig, *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet (2012). *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter [brosjyre]*. Oslo: Utdanningsdirektoratet
- Utdanningsdirektoratet (2013). *Kunnskapsløftet: Mål og innhold i grunnskolen*. Oslo: PEDLEX Norsk Skoleinformasjon
- Vedeler, L. (2000). *Observasjonsforskning i pedagogiske fag: en innføring i bruk av metoder*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Vedum, T.V. (2001). Å lære i og av naturen. I L. Brenden, (red.), *Fritt fram for uteskole*. Oslo: Aschehoug.
- Vingdal, I. og Hollekim, I. M. (2001). *Barn i naturen: utfordringer- opplevelser- læring*. Gyldendal undervisning
- Vitensentret i Bergen. (2014). *For- og etterarbeid*. Hentet 19 .05 . 2014, fra <http://www.vilvite.no/skole-barnehage/for-og-etterarbeid/>

VEDLEGG 1

Intervjuguide

Forsknings spørsmål lærer	Intervjus spørsmål
1. Hva er uteskole?	1. Hva er uteskole for deg? 1.1 Hvor ofte har dere uteskole? 1.2 Hva gjør dere på uteskole? 1.3 Hvor er dere på uteskole?
2. Forbereder du elevene på det de skal jobbe med på uteskole?	2. Har dere noen form for forarbeid? 2.1 Hvordan jobber dere?
3. Har dere noe etterarbeid?	3. Har dere etterarbeid? 3.1 Hva gjør dere når dere har etterarbeid? 3.2 Skriver elevene noe etter uteskole?
4. Jobber dere med grunnleggende ferdigheter på uteskole?	4. Tenker du på grunnleggende ferdigheter når du planlegger uteskole? 4.1 Jobber dere med grunnleggende ferdigheter når dere har uteskole? 4.2 Har du med deg tekster på uteskole? 4.3 Skriver elevene noe når de er på uteskole? 4.4 Jobber dere med matematikk på uteskole? Beskriv.
5. Hvilken utdanning har du?	5. Hvilken utdanning har du? 5.1 Har du stor interesse for å ta med ut? Beskriv.